

Izhaja vsak četrtek in velja s poštnino vred in v Mariboru s pošiljanjem na dom za celo leto K 4.— za pol leta „ 2.— za četrť leta „ 1.—

Naročnina se pošilja upravništvu v tiskarni sv. Cirila, koroške ulice št. 5. List se pošilja do odpovedi.

Deležniki katol. tiskovnega društva dobivajo list brez posebne naročnine.

SLOVENSKI

GOSPODAR.

List ljudstvu v pouk in zabavo.

Posamezni listi dobé se v tiskarni in pri gospodu Novak-u na velikem trgu po 10 h.

Rokopisi se ne vračajo, neplačani listi se ne sprejemajo.

Za oznanila se plačuje od navadne vrstice, če se natisne enkrat, po 15 h, dvakrat 25 h, trikrat 35 h.

Inserati se sprejemajo do srede opoldne.

Štev. 33.

V Mariboru, dne 16. avgusta 1900.

Tečaj XXXIV.

Narodnjaki!

Podpirajte le slovenske liste; darujte družbi sv. Cirila in Metoda, slovenski šoli v Mariboru in na Muti, kupujte le pri naših trgovcih, in obiskujte le narodne gostilne; pristopajte edino le k našim slovensk. narodnim društvom! **Bodite zavedni!**

Duhovščina in učiteljstvo.

Maribor, dne 14. avgusta.

Nihče ne more tajiti, da stoje vodilni krogi »Zaveze avstrijskih jugoslovanskih učiteljskih društev« vsaj v odločno liberalnem, ako že ne v jungovskem taboru. Kljub temu se nahaja v »Zavezi« še tudi mnogo učiteljev, ki sicer nočejo nikakor veljati za liberalce, še manj pa za jungovce, a da bi se pogumno postavili na katoliško stran, to jim brani strah pred klerikalizmom. To se je pokazalo tudi na zadnjem zborovanju »Zaveze« v Mariboru. Ko je vsiljeval vodja ljubljanskih liberalcev, dr. Tavčar učiteljem svoje liberalstvo, začelo se je mrmranje. Ko pa je gospod Strmšek v svojem govoru omenjal učiteljskega delovanja v verskem duhu in v slogi z duhovništvom, čulo se je med dobro-mislečim navzočim učiteljstvom ploskanje. A ko je koj v drugem stavku na to omenjal, da nočejo sloge z duhovništvom, kakor si jo misli klerikalizem, začelo se je vseobčno viharno ploskanje, kojega je uprizorilo vse zbrano učiteljstvo. Strah pred klerikalizmom je torej, kar brani mnogim gospodom učiteljem pokazati jasno svojo katoliško barvo. Ker smo opazili med takimi učitelji ravno mnogo Štajarcev, gotovo ni neumestno, ako se oglasi k temu poglavju naš list kot glasilo vernega slovenskega ljudstva na Spodnjem Štajarskem.

Ne maramo razlagati po svoje besede klerikalizma, ampak vzeti hočemo besedo v pomenu, kojega so ji pripisovali učiteljski govorniki na zadnjem zborovanju »Zaveze« v Mariboru. Klerikalizem, tako se je razlagalo, je ona struja katoliške politike, ki hoče z ozirom na učiteljstvo, da bi bili učitelji hlapci, sužnji duhovnikov, sploh ljudje, s katerimi lahko duhovnik dela, kar hoče. Mi kar tukaj izjavljamo, da smo tudi mi največji nasprotniki takega klerikalizma. In vemo, da tudi cerkev obsoja taki klerikalizem, in da so tudi duhovniki nasprotniki takega klerikalizma. Cerkev je bila, je in bo vedno nasprotnica klerikalizma v tem pomenu. Mogoče pa je, naj govorimo odkrito, da se tu

ali tam pregreši kak duhovnik proti duhu in naukom katoliške cerkve, in da ravna nasproti učitelju, kakor bi bil učitelj v njegovi službi. Toda na pregrehi posameznicev ni kriva cerkev in ni kriv duhovniški stan v svoji celoti, ampak za to je odgovoren le posameznec. Saj se tudi to dejstvo ne more utajiti, da se nahajajo i učitelji, ki se vedejo sovražno in netaktno proti duhovništvu, vendar edino vsled tega še nihče ne bo celega učiteljskega stanu proglasil sovražnikom duhovniškega stanu.

Da cerkev ne želi, da bi učitelji bili hlapci duhovnikov, o tem pač nihče ne dvomi. Da pa tudi duhovništvo ne želi kaj takega, naj navedemo dokaze. Stanovsko glasilo slovenske duhovščine je v Mariboru izhajajoči »Voditelj v bogoslovnih vedah«. Ta list piše v letošnjem letniku drugi številki: »Duhovnik mora biti v svojem občeivanju nasproti učiteljem vedno ljubezniv.« In na drugem mestu v isti številki istega letnika: »V osebnem občeivanju mora duhovnik smatrati učitelja kot ravnopravnega souda človeške družbe in kot ravnopravnega soderžavljana. Ni samo nemodro in nelepo, ampak tudi nepravilno, ako bi se hotel duhovnik v zasebnem občeivanju kazati kaj več, kakor pa učitelj.« — Ali niso to dovolj jasne besede? Tako je pisalo glasilo slovenske duhovščine, in nihče ni ugovarjal taki pisavi. Ali je morda v teh besedah kaj govora, da morajo duhovniki smatrati učitelje svojim hlapcem? Ne, ampak priznava se popolna enakopravnost. Kdor torej pravi, da hočejo duhovniki imeti učitelje za sužnje, ta je lažnik, ta je obrekovalec duhovniškega stanu, ki hoče prepričati med dvema tako važnima stanovoma, kakor sta duhovniški in učiteljski stan. Kakor smo rekli, mogoče je, da je kje kak netaktn duhovnik, toda to ni program stanu, ampak k večjemu kakega posameznika. Klerikalizma, struje v katoliški politiki, ki bi hotela zatreti osebno učiteljsko svobodo, torej ni, in oni, ki govorijo in pišejo o takem klerikalizmu, so ali nevedneži ali zlobneži, ki hočejo razdvojiti duhovniški in učiteljski stan.

Dobromisleči spodnje-štajarski učitelji torej naj bodo brez strahu, kajti klerikalizma, kakor jim ga slikajo vodilni krogi okoli »Zaveze«, takega klerikalizma ni. Pridobiti Vas hočejo s takimi frazami le v svoj liberalni oziroma jungovski tabor.

Naj pomislijo naši spodnještajarski učitelji, ki so dobrega duha, še tudi to. Dočim zahtevajo »Zavezini« prvaki, da se ne sme učiteljstvu od duhovništva skriviti niti las, pa pišejo v »Zavezinem« glasilu »Učit. Tovaršu« najsovrážnejše članke proti duhovništvu. Posebno se odlikujejo v tem »Zmesipornografskega gsp. učitelja Rešetarja, in pa članki Karola (Dragotina) Svobode. Katoliški listi niti o jungovcih ne pišejo tako srdito, kakor Učiteljski Tovarš o duhovništvu sploh. To je jasen dokaz, da voditelji »Za-

veze« nočejo samo boja proti takozvanemu klerikalizmu, ampak sploh boja proti celemu duhovništvu, in s tem posredno tudi proti veri. Njih program je, da se vesoljno slovensko učiteljstvo pritira v jungovski ali vsaj liberalni tabor.

Na zadnjem zborovanju »Zaveze« v Mariboru smo videli, da se je mnogo spodnještajarskih učiteljev in učiteljic dobrega duha. K njim smo govorili danes kakor prijatelj k prijatelju. Katoliški politični krogi hočejo živeti v miru in slogi z našim slovenskim učiteljstvom, kajti mir in sloga sta nam v sedanjih bojih za naš narodni obstanek najnujnejša potreba. V ime dobre slovenske stvari torej prosimo naše učiteljstvo, naj se ne da po nekaterih tovariših, posebno po tovariših iz Kranjskega, zvabiti v liberalni in jungovski tabor, kajti klerikalizma, kakor ga slikajo ti gospodje, naše duhovništvo ne pozna in noče poznati. Duhovnik in učitelj naj delujeta skupno za verske in narodne blagbitje našega vrlega slovenskega ljudstva!

Sadjarji pozor!

Ker je to leto povsodi v Spodnji Štajarski sadje posebno dobro obrodilo in bodo naši kmetje lahko napravili doma sadno pijačo, kakor tudi mnogo sadja prodali, je jako važno, da postopajo sadjarji enako, to se pravi, da so edini in se ne bodo cene sadju kazile. Da bode mogoče edino postopati, prosim vse sadjarje, posebno vse kmetijske zadruge in občinska predstojništva, da naznanijo meni in sicer takoj: 1.) koliko meterskih centov ima dotični kmet, zadruga ali občina skupaj prilično jabolk, hrušk, sliv ali češpelj; 2.) kakšne vrste je sad, ali namizni ali za prešo, ali kisla ali sladka jabolka; pri jabolkih naj se imenuje ime sadu, n. pr. mašance, zlate parmene, rajnete, ledrerce, ramhur ali kanada, trdika, voščenka itd., in 3.) poprečno ceno tako za namizni, kakor oni tolični sad do prve železniške postaje postavljen. Takoj ko zvem poprečno množino in vrsto ter ceno sadja, bom naznanil vsem, kakšno ceno obljubujejo kupci. Dosedaj so mi znani kupci, kateri potrebujejo do 300 vagonov raznovrstnega sadja. Ako se posreči, da prodamo spodnje-štajarski sadjarji to leto naše sadje skupno, ter z lepim, poštnim blagom kupce zadovoljimo, potem nam drugokrat ne izostanejo.

Želim, da zvem, koliko je prilično to leto v Spodnji Štajarski sadja, kake vrste da je, da naznanim to kupcem in tako kupce s prodajalci direktno v kupčijo spravim, da izostane vsa mešetarija in se doseže za naš sad kolikor mogoče lepa cena. Vsaki kupec bode rajši kupil sadje, ko bo vedel, na tem in onem kolodvoru dobim toliko tega ali onega sadja, plačal bo rajši bolje, ker si prihrani časa in truda. Kmetovalci, torej pozor!

Ivan Kač.